

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 4 Hydref 2022

YN BRESENNOL: Y Cyngorydd Keith Roberts (Cadeirydd)
Y Cyngorwyr Non Dafydd, Carwyn E Jones, Llio A Owen,
Dylan Rees, Jeff Evans, Aled Morris Jones, Gwilym O Jones

WRTH LAW: Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog
Monitro
Cyfreithiwr (Llywodraethiant Corfforaethol) (MY)
Pennaeth Proffesiwn AD a Thrawsnewid (ar gyfer Eitem 4)
Rheolwr Adnoddau Dynol (CW) (ar gyfer Eitem 5)
Hyfforddai AD (AJ) (ar gyfer Eitem 5)
Swyddog Pwyllgor (SC)

**HEFYD YN
BRESENNOL:** Y Cyngorydd Ieuan Williams (ar gyfer Eitem 4)

YMDDIHEURIADAU: Dim

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION

Cyflwynwyd gofnodion y cyfarfodydd blaenorol a gynhaliwyd ar y dyddiadau isod a chadarnhawyd eu bod yn gywir:-

- 19 Hydref 2021 (Arbennig)
- 25 Tachwedd 2021 (Arbennig)
- 31 Mai 2022

3 CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD:-

“O dan Adran 100 (A)(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, cau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem a ganlyn ar y sail ei bod yn golygu datgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Atodlen 12A o'r Ddeddf honno ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd fel y'i cyflwynwyd”.

4 DYNODIAD PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD ("PENNAETH DEMOCRATIAETH")

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/ Swyddog Monitro ynglŷn â phenodi swyddog i rôl statudol y Pennaeth Democratiaeth, yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor Penodiadau a gynhaliwyd ar 16 Medi 2022.

PENDERFYNWYD fod y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd yn cymeradwyo, yn unfrydol, argymhellion y Pwyllgor Penodiadau i benodi Mr Dyfan Siôn yn Bennaeth Democratiaeth newydd y Cyngor.

Llongyfarchodd aelodau'r Pwyllgor Mr Siôn ar ei benodiad.

5 STRATEGAETH DATBLYGU AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol ar y Strategaeth Datblygu Aelodau, sy'n amlinellu ymrwymiad y Cyngor i ddarparu hyfforddiant a chefnogaeth i aelodau yn ystod y pum mlynedd nesaf.

Dywedodd y Rheolwr Hyfforddiant Adnoddau Dynol mai nod y Strategaeth yw rhoi'r sgiliau a'r wybodaeth angenrheidiol i aelodau er mwyn caniatáu iddynt gyflawni eu rolau'n effeithlon ac yn effeithiol. Dywedodd fod egwyddorion Siarter Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) yn parhau i atgyfnerthu rhaglen ddatblygu'r Cyngor. Nodwyd hefyd y bydd y rhaglen hyfforddi a datblygu'n cael ei dosbarthu i aelodau'n rheolaidd a bydd yn cynnwys gwybodaeth am sesiynau hyfforddi fydd yn cael eu cynnal yn y dyfodol.

Gofynnwyd beth yw rôl y Pennaeth Democratiaeth mewn perthynas â datblygu aelodau. Dywedodd y Swyddog Monitro fod hawl gan aelodau, o dan y ddeddfwriaeth llywodraeth leol newydd, i gyfarfod datblygu un i un naill ai gyda'r Pennaeth Democratiaeth neu aelod o'r tîm datblygu i drafod eu hanghenion datblygu.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad, a mabwysiadu'r Strategaeth Datblygu Aelodau.

6 DISGRIFIADAU RÔL I AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar ddisgrifiadau rôl aelodau wedi'u diweddarau ac maent yn seiliedig ar dempledi diweddaraf Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC).

Dywedodd y Swyddog Monitro fod disgwyl i'r Cyngor fabwysiadu'r disgrifiadau rôl ar gyfer aelodau, aelodau cyfetholedig ac aelodau lleyg, er mwyn paratoi ar gyfer yr adolygiad o Siarter Cefnogi a Datblygu Aelodau CLILC. Nodwyd y bydd y disgrifiadau rôl yn llywio'r rhaglenni datblygu ar gyfer y Pwyllgor hwn yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD:-

- **Bod y Swyddog Monitro'n aildrefnu'r "Atebolrwydd" er mwyn rhoi blaenoriaeth i ward pob aelod.**
- **Newid y gair 'etholwyr' o dan "Atebolrwydd" a defnyddio term mwy cyffredinol er mwyn cynnwys pawb sy'n byw ac yn gweithio yn ardal y Cyngor.**
- **Sefydlu pam fod y Pwyllgorau Sgiwtini wedi eu cynnwys o dan "Atebolrwydd" yn y disgrifiadau rôl ar gyfer Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Cyngor.**
- **Os yw Cadeirydd y Pwyllgor hwn yn fodlon â'r esboniad, bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd yn cymeradwyo'r disgrifiadau rôl aelodau i'w cyflwyno i aelodau.**

7 ADRODDIADAU BLYNYDDOL GAN AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfreithiwr (Llywodraethiant Corfforaethol) ar Adroddiadau Blynyddol Aelodau ar gyfer 2021/22 a 2022/23.

Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethiant Corfforaethol) bod dyletswydd ar Gyngorau i sicrhau fod trefniadau ar waith er mwyn caniatáu i aelodau baratoi adroddiadau blynyddol ar eu gwaith. Dywedodd nad oes rhaid i aelodau gwblhau adroddiadau blynyddol ond, serch hynny, maent yn cael eu hannog i wneud hynny er mwyn hyrwyddo arfer da a thryloywder.

Dywedodd y Cyfreithiwr (Llywodraethiant Corfforaethol) mai'r bwriad yw cyhoeddi adroddiadau blynyddol ar gyfer 2021/22 ym mis Tachwedd 2022, a chyhoeddi'r adroddiadau ar gyfer 2022/23 ym mis Mehefin neu fis Gorffennaf 2023.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi'r adroddiad.**
- **Cytuno fod y Pennaeth Democratiaeth Dros Dro yn hysbysu Arweinyddion Grwpiau am yr angen i'w haelodau gyflwyno eu hadroddiadau ar gyfer 2021/22 erbyn 31 Hydref 2022, i'w cyhoeddi ym mis Tachwedd 2022.**
- **Bod aelodau'n defnyddio'r templed adroddiadau, sydd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad yn Atodiad A, i gwblhau eu hadroddiadau blynyddol ar gyfer 2022/23.**
- **Cytuno ar yr amserlen a gyflwynwyd ar gyfer cyhoeddi adroddiadau blynyddol aelodau ar gyfer 2022/23.**

8 AMSERU CYFARFODYDD Y CYNGOR

Cyflwynwyd – adroddiad statudol gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar amseru Pwyllgorau'r Cyngor, y bydd angen i'r Cyngor llawn ei gadarnhau ond y mae angen safbwynt y Pwyllgor hwn arno.

O dan Adran 6(1) Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'n rhaid i'r Cyngor adolygu'r amseroedd y mae cyfarfodydd Pwyllgor yn cael eu cynnal o leiaf unwaith y tymor, gorau oll petai hynny'n fuan ar ôl ethol Cyngor newydd. Nodwyd y daw

rheoliadau newydd i rym yn fuan, a bydd rhaid ailadrodd y broses adolygu y flwyddyn nesaf. Bydd y broses honno'n fwy helaeth gan y bydd yn cynnwys hyd cyfarfodydd ac ati.

Anfonwyd holiadur at aelodau, aelodau cyfetholedig, aelodau lleyg a chynrychiolwyr allanol y CYSAG er mwyn derbyn eu safbwyntiau, gydag opsiwn i gychwyn cyfarfodydd am 10.00am, 2.00pm a 6.00pm. Derbyniwyd 17 (48.57%) o ymatebion gan aelodau etholedig. Daethpwyd i'r casgliad fod y mwyafrif o ymatebion a dderbyniwyd o blaid glynu at y trefniadau presennol o gynnal cyfarfodydd yn ystod y dydd.

Bydd angen cynnal trafodaeth bellach ynghylch y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, sydd yn cychwyn am 1.00pm ar hyn o bryd, a'r Pwyllgor Safonau, sy'n cychwyn am 2.00pm; gan fod y rhan fwyaf o'r rhai a ymatebodd yn ffafrio amseroedd gwahanol.

Amlygwyd y posibilwydd o gynnal cyfarfodydd ar ddiwrnodau penodol o'r wythnos, a chyflwynwyd cynnig i gynnal cyfarfodydd ffurfiol ar ddydd Mawrth, dydd Mercher a dydd lau yn unig, lle bo modd.

PENDERFYNWYD:-

Gofynnir i'r Cyngor ystyried yr argymhellion a ganlyn a wnaed gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn ei gyfarfod ar 4 Hydref 2022:

- **Ile bo modd, cadw'r amseroedd cychwyn presennol ar gyfer cyfarfodydd cyffredinol y Cyngor Sir (2.00pm); y Pwyllgor Gwaith (10.00am) a phob pwyllgor arall (2.00pm), yn amodol ar y paragraff nesaf isod;**
- **y dylai amseroedd cychwyn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, a'r Pwyllgor Safonau gael eu penderfynu gan y pwyllgorau hynny, ar ôl derbyn cyngor gan eu swyddogion arweiniol;**
- **Ile bo modd, dylid cynnal cyfarfodydd pwyllgor ar ddydd Mawrth, dydd Mercher a dydd lau; er mwyn helpu i gyfuno gwaith a chyfrifoldebau eraill gyda rôl aelod;**
- **bod y Cyngor yn cymryd y cyfle i godi ymwybyddiaeth am y cymorth ariannol sydd ar gael tuag at gostau gofal a chymorth personol; a**
- **nodi, yng ngoleuni canllawiau statudol drafft y mae disgwyl i Lywodraeth Cymru eu cyhoeddi, y bwriedir cynnal adolygiad pellach o amseriad, amlder a hyd cyfarfodydd pwyllgor yn gynnar yn 2024. Bydd yr arolwg drafft a fydd yn cael ei ddsbarthu i aelodau yn cael ei ystyried a'i gymeradwyo'n gyntaf gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.**

Daeth y cyfarfod i ben am 3.15 o'r gloch yp

**Y CYNGHORYDD KEITH ROBERTS
CADEIRYDD**